

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev,
Stane četrtletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

„Dojcz lezen und szrajben.“

„Liber bruter ich binnoch kasunt ez krüzt
tich ter Andres ut vinest tir ain frelihe
weinahtz unt ain naihez jur faijer take.
Kezunt zan vir noh alle in kanzen Hauz.“

(Iz pisma nekega nemškega otroka
na Ogrskem.)

Nemški pisatelj Bruno Brehm opisuje v svoji knjigi „Heimat und Arbeit“ svojo vožnjo po Slavoniji, na kateri je po naključju srečal kopico švabskih otrok iz Banata. Medsebojno se razveseljuje z nemškimi pesmicami so ob pogledu na tujca nenadoma utihnili in začeli peti srbske pesmi. „Teško mi je bilo tedaj pri srcu,“ zaključuje svoj potopis. — Naslov našega uvodnika je posnet iz aprilove številke Südmarkinega glasila „Vorposten“ in naj predloži način, kako se nemški otroci na Poljskem učijo v šolah svojo materno besedo. Pismo pod naslovom pa je namenil nek nemški otrok na Madžarskem svojemu bratu in naj pokaže kakovost nemškega pouka na Madžarskem.

Iz navedenega mesečnika „Vorposten“ naj naštejemo še nekatere druge novejšje podatke o položaju nemških manjšin. Uradni sklep čehoslovaške vlade o izboljšanju položaja sudetskih Nemcev imenuje mesečnik brezpomemben, ker ni priključenih izvršilnih odredb in ker vsebuje sklep samo obljube, ki jih predvidevata že ustava in manjšinska mirovna pogodba. Češki listi protestirajo, da bi vlada poklicala nemške profesorje iz inozemstva v Prago. Nemci gospodarsko ogroženih sudetskih krajev morajo jesti namesto sirovega masla margarino, s tem pa množijo število čeških tovarn za umetno mast. — Ogrsko časopisje neprestano hujska proti Nemcem. 452 nemških šol ima komaj 58 nemških učiteljev, ostali učitelji nemščine po večini sploh ne znajo. V javnih in prostih poklicih dosegajo Nemci komaj desetino števila. ki bi jim šlo po pravici. Ogrji madžarizirajo nemška imena, redčijo učiteljske vrste, dovoljujejo samopašnost vaških mogotcev proti nemški manjšini. — V Jugoslaviji se je na nekem nemškem učiteljskem v letih 1930—1935 usposobilo 32 učiteljev, ki pa došle čakajo na službe, četudi so nemške učne moči krvavo potrebne. — Rumuni so nedavno na zborovanju svojega nacionalno-političnega društva „Actiunca Patrioca“ postavili proti nemški in madžarski manjšini sledeče točke: od vlade zahtevajo razlastitev nemških posestnikov, država naj posreduje prodajo zemlje Nemcev in Madžarov ob meji, kontrola nad manjšinskim časopisjem naj se poostri, verskim šolam se naj ukine državna podpora, odpravijo naj se nemški napisi, ovira naj se nakup pri nemških podjetnikih. — Na Poljskem učijo učitelji nemško decu njeno materno besedo v povečeni nemščini n. p. „daz vst di bank“ ali „wir lernen dojcz lezen und szrajben“. Starši nisave ne smejo spremeniti. Nemške delavce v Gornji Šleziji odstavljajo s povodom, da so nesposobni. V letu 1937 bodo razlastili 21.000 ha nemške zemlje. — „Jaunaka Zinas“ vodilni list na Letonskem, je nedavno zabil proti Nemcem v svoji državi: „Nemcem v inozemstvu nočemo ničesar jemati. Doma na mora država stremeti za spoštovanje države z narodom in teji višji pravičnosti se morajo ukloniti vse manjšine, posebno na Nemci.“ — Tako najnovejši podatki o položaju nemških manjšin, posneti iz mesečnika „Vorposten“.

Navedeni podatki zvenijo za nas koroške Slovence kot glasovi, ki smo jih delno že vajeni. Tudi pri nas nima manjšinska zaščita nikake postojne oblike, izvzemši odstavke mirovne pogodbe. Tudi pri nas se neko časopisje korajžno trudi, da odvrne nevarnosti „slovenizacije“. Tudi pri nas nišejo otroci svojo materinščino s snakedrakami no vzorce poljskih in ogrskih manjšinskih šol. Pri nas nimamo niti enega slovenskega učitelja. V javnih in prostih poklicih domala sploh nismo zastopani.

Tudi pri nas obstoja nacionalno-politična organizacija po vzorcu rumunske „Actiunca patrioca“. Tudi pri nas mnogi skušajo spojiti manjšino z državnim narodom.

Hoteli bi iz srca, da bi naši germanizatorji bolečino trpljenja nemških manjšin, posebno njihove mladine bolj občutili in da bi svoje brate na Češkem in Poljskem, na Madžarskem in v Rumuniji ter drugod resnično in dejavno ljubili. Njihovo dosedanje delo se nam zdi v bistvu enako raznarodovanju nemških manjšin. Tako delo pa je po zakonu npravnosti kvečjemu posmeh, nikakor pa pomilovanje in lajšanje boleti lastnih bratov in sester.

Ne upostavljamo vzročnosti med našim trpljenjem in trpljenjem nemških manjšin. Eno in isto korenino pa vidimo v nasilnem postopanju večin-

skih narodov proti manjšinam. Ta korenina je sebičnost, skrajno kratkovidna narodna sebičnost. Zakrivil jo je, kdor je narode učil, naj so napram drugorodcem v državi brezobzirni, nepopustljivi in zahrbtni. Sodobni položaj manjšin brez izjeme uči, kako lahka učenost je narodna nadutost. In kako nevarna, ker slepi narode, da ne vidijo več ne tuje bolečine in ne lastne škode!

Želeli bi kedaj Nemce, ki res ljubijo svoj narod, voditi po naših šolah med našo mladino in še v našo vaško življenje. V šole, kjer je za materinščino prostora komaj v zadnjem kotičku, in v vasi, kjer bohota po Nemcih podprta narodna nezavednost in narodna zanikernost med Slovenci. Menda bi tako napravili nemškimi manjšinam večjo uslugo, kakor pa jo dela ono nemško časopisje, ki toži proti tuji krivici in hvali svojo pravičnost.

Koroški Slovenci, naj razdvojimo vasi in družine?

Povodom obiska Burgenlandske je kancler dr. Schuschnigg vnovič povdabil, koliko važnost polaga zvezna vlada na pravično rešitev manjšinskega vprašanja. Vnovič je izrazil voljo, da hoče narodnim manjšinam na državnem ozemlju nuditi vzorno zaščito, da bodo manjšine Avstrijo ljubile kot svojo domovino.

Kanclerjevo naziranje o narodnih manjšinah očitno ni istovetno z manjšinskim naziranjem koroških nacionalnih krogov. Le-ti sicer na eni strani vsaj v besedi priznavajo upravičenost udejstvovanja koroških Slovencev na narodno-kulturnem področju, hkrati pa so sami korajžno na tem, da nadaljujejo ponemčevanje slovenskih vrst. V nedavno izišlem mesečniku „Der Heimatkreis“ skušajo svoje naziranje in delovanje opravičiti na sledeči način: Sklicujejo se na svoječasno glasovanje koroških Slovencev, na nekdanjo strankarsko-politično razkosanost slovenskih vrst in še na pomanjkanje narodne zavesti pri delu Slovencev. Glasovanje za Avstrijo torej istovetijo z glasovanjem za nemštvo, slovenske volilce bivših nemških razrednih strank smatrajo za Nemce, narodno nezavednost v slovenskih vrstah tolmačijo kot pripadnost k nemškemu kulturnemu krogu.

To nemško-nacionalno naziranje o slovenskem vprašanju na Koroškem je in ostane z našim slovenskim stališčem nezdravljivo. Ob glasovanju je slovensko ljudstvo odločalo o svoji državi, nik-

dar pa narodni pripadnosti, strankarsko-politična pripadnost še davno ni mogla biti narodna pripadnost, pomanjkanje narodne zavednosti nikoli pripadnost k nemškemu kulturnemu krogu. To odgovarja tudi trezni razsodnosti ljudstva samega, ki nikdar ne bo pristalo in tudi ne bi moglo pristati na razdvojitve sleherne vasi, katere prebivalci govorijo domačo slovensko govorico, v dva povsem različna ali celo nasprotna si tabora. Ponemčevanje in izvedba nacionalnega naziranja vodila naravnost do cepitve in razdvojitve članov ene in iste družine. V slovenskem delu dežele bi se morali po tem najaviti prizori, ki bi po svoji tragikomični vsebini bili edinstveni na svetu. Na nemško-nacionalno naziranje narodnostnega vprašanja je torej kljub vsem izrečenim in zapisanim grožnjam možen en sam odgovor **Nikdar in nikoli ne bomo pristali na razdvojitve naših vasi in naših družin!**

Nacionalno-nemške težnje nadaljnega ponemčevanja ne moremo prepovedati, nacionalno-nemškega delovanja v našem delu dežele nismo mi v stanu zaustaviti. Naš zaveznik pa je sodobni čas. V očeh vsega našega ljudstva, ki ima danes težje brige od raznarodovalnih skomin nacionalnih krogov, zadobivajo poizkusi ponemčevanja neko — da se milo izrazimo — čudno, smešno barvo. Končno smo mnenja, da vlada ne bo mogla več dolgo dopuščati, da vodijo politiko napram manjšinam krogi izven nje in celo proti njenim manjšinskim nameram.

Kancler v Benetkah.

Dne 22. aprila se je sestal kancler Schuschnigg v Benetkah z Mussolinijem. O sestanku je zapisal poluradni dunajski list, da gre za proučitev možnosti, kako bi se sodelovanje med podonavskimi državami razširilo. Belgrajski sporazum med Italijo in Jugoslavijo pomeni prvi korak v tej smeri, sedaj je na Avstriji in Ogrski, da mirovno gibanje nadaljujeta.

Na Balkanu se jasni naprej. Med balkanskimi državami je čutiti vedno tesnejše zblizanje. Pričakujejo, da bo Bolgarija v najkrajšem času stopila v Balkansko zvezo, prej pa še sklenila prijateljske pogodbe s Turčijo in Grčijo. Pripravlja se nadalje sredozemski sporazum med Italijo, Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo, ki naj zavaruje varnost na morju.

Nemška vlada je odgovorila na papeževo okrožnico. Odgovor ima obliko protesta. Uvodno se nemška vlada čudi, da sv. oče ocenjuje notranje

razmere v Nemčiji ter da poziva svetovno javnost naj zavzame stališče proti novi Nemčiji. Protest navaja, da je v Nemčiji komaj tretjina prebivalstva katoliška in da vlada dovoljuje katoličanom vse ugodnosti in predprave, priznane v konkordatu. Nemčija je pobila boljše vize in s tem rešila katoliško cerkev ter bi zato morala žeti hvaležnost. Konkordat je kršila le Cerkev in Nemčija ne more dovoliti nikomur, da bi bil v državi deležen posebne zaščite. Katoliška cerkev naj se vživi v nemško skupnost in miren razvoj bo zagotovljen. — Trdijo, da so nekateri člani nemške vlade odgovor na papeževo okrožnico sploh odklanjali in hoteli Cerkvi napovedati neizprosno borbo. Hitler pa se je odločil za srednjo pot. Medtem se v državi nadaljujejo „veleizdajniški procesi“ proti duhovnikom, ki naj ožigosajo Cerkev kot sovražnico nemštva.

Hitlerjanska zahvala Posaarcem. Ob lanskoletnem glasovanju za priključitev Posaarja k Nemčiji so se odločili katoliški Posaarci za Nemčijo. Nedavno se je vršilo v Posaarju drugo glasovanje in sicer za državno ali versko šolo. „Glasovanje“

je bilo javno ter so se hitlerjanci poslužili vseh mogočih sredstev, da so pridobili za državno šolo 97 procentov prebivalstva. O glasovanju samem se je izjavil trierški škof v velikonočni pridigi: „To ni bila nikaka svobodna volitev, nikako svobodno glasovanje za ali proti verki šoli.“ Pokrajinski vodja Bürckel je na protest katoliških krogov izjavil, da spoštuje le ono versko prepričanje, ki prenese, če treba, tudi najhujše žrtve. In je še pripomnil, da se tako samo vrača katoličanom za odredbe Brüningove vlade proti narodnemu socializmu.

V Španiji ostaja položaj nejasen. Bitka pred Madridom je bila ena najsrdečjših, a ni prinesla nobene odločitve, kljub temu da je v boj poseglo nad stotisoč vojakov, na stotine tankov in veliko število bombnih letal. Izgube so na obeh straneh ogromne. Na severu so ladje generala Franca blokirale baskiško pristanišče Bilbao, čete na suhem pa mesta doslej še niso mogle zavzeti. V zvezi z nejasnim izidom bojev so se pojavile vesti, da bo neka velesila posredovala, da pride med vojskujočima se strankama do premirja in nato do sporazuma. Vesti so ostale nepotrjene. Istotako nepotrjene so vesti, da grozijo v nacionalnem taboru vojaški upori proti generalu Francu.

Angleži — mojstri politike. Minuli teden je govoril v Liverpoolu angleški zunanji minister Eden o evropskih vprašanjih. Glede Španije je minister mnenja, da ne bo zmagalec ne fašizem in ne komunizem. Španija bo nekoč hvaležna vsem, ki se v njene zadeve vmešavali. Vsaka dolga vojna pomeni poraz zmagovalcev in premagancev. V nadaljnjem se je minister bavil z beograjsko konferenco ter izjavil, da so njeni sklepi v skladu s smernicami angleške zunanje politike. Anglija ne bo podpirala razcepa Evrope v dva sovražna tabora in bo svoje orožje posvetila samo in izključno miru. Ta mir ne more biti ne nemški, ne francoski in ne italijanski, marveč samo mednarodni, h kateremu bo vsak narod nekaj svojega prispeval. Če hočemo doseči ta mir, potem moramo pustiti vsakemu narodu, da si svoja notranja vprašanja reši, kakor to sam želi.

Na Kavkazu vre. V veliki kavkaški provinci Uzbekistan so se uprli kmetje proti Stalinovi diktaturi. Zadnji vzroki so v pomanjkanju živil in grozeči lakoti. Kmetje in delavci plenijo in požigajo, razdrli so velik del železniške mreže ter tako ustavili ves promet. Policija in oddelki rdeče armade so brez moči. Slične vesti o nemirih med ljudstvom javljajo tudi z Daljnega vzhoda. Bati se je, da so ti nemiri predznaki pripravljajočega se viharja, ki bo zavihral po vsej Rusiji. Srditost ljudskih množic proti komunističnemu režimu narašča vsled grozečega pomanjkanja najpotrebnejših živil. Stalin je seveda pripravljen, da uduši nemire s potoki krvi in se pri tem opira na rdečo vojsko.

Ostala politika v par besedah. V Jugoslaviji je umrl bivši min. predsednik Srskič. — Na Ogrskem

se vlada Darany-ja utrjuje. Notranji minister je razpustil stranko nacionalnih prevratnikov, min. predsednik pa povdaril krščansko in narodno smer svoje vlade. — Iz Rusije prihajajo poročila, da zadobiva versko življenje množic vedno silnejše oblike. Prišlo je celo do spopadov vernikov s policijo. — Za naslednika načelnika sovjetske tajne policije je imenovan pristaš Vorošilova maršal Jegorov. — Belgijski min. predsednik gre v juniju v Ameriko, da izvede prve predpriprave za ožje gospodarsko sodelovanje velikih držav sveta. — Bruselj je obiskal nemški gospodarski minister Schacht in se tam izjavil, da je Nemčija pripravljena za ožje gospodarsko sodelovanje med evropskimi velesilami. Obisk smatrajo kot znamenje zunanje-političnega preokreta Nemčije. Hitler bo Nemčijo skušal rešiti osamljenosti. — Rumunski princ Nikolaj je izgubil pravico člana kraljevskega doma, ker se ni hotel odpovedati zakonu z neko meščanko. Baje se naseli na Tirolskem. — Angleški min. predsednik je napovedal svoj odstop. — Mnogo se govori o raznih diplomatskih potovanjih: Goering namerava posetiti Rim, Miklas baje gre na Čehoslovaško, Mussolini obišče Hitlerja, poljski zunanji minister Beck obišče prestolice velikih evropskih držav, Budimpešto obiščeta prezident Miklas in kancler Schuschnigg.

Zanimiv gospodarski poizkus.

Vlada v Nemčiji si je v gospodarski politiki postavila cilj, da doseže v pogledu prehrane čim največjo neodvisnost svojega ljudstva od inozemstva. Smotrno stremi za tem, da zviša svojo proizvodnjo na višino, ob kateri bi bil odvisen vsak uvoz iz inozemstva. Z minulim letom je započela posebno akcijo proti temu, da bi se živež pokvarjal v skladiščih in trgovinah — številke so namreč kazale, da se letno pokvari živeža za celo milijardo in pol mark vrednosti. Letos pa je uvedla novo akcijo, s katero hoče naravnati tudi konzum tako, da bodo zanj zadostovali domači pridelki. Pri slednjem jo je vodilo dejstvo, da ima doma pridelke, ki zadostujejo potrebi ljudstva in njege prehrani, nadalje pridelke, katerih količina za domači konzum komaj še zadostuje, in končno pridelke, pri katerih vlada pomanjkanje.

Pridelek žita, krompirja, sladkorja, piva, zelenjave, mleka, telečjega, ovčjega in kozjega mesa ter rib zadostuje potrebi. Nekoliko pomanjkanje se že čuti pri sadju, ostalem mesu, mlekarskih izdelkih, posebno pa masti in slanini, dočim stročnic, orehov, riža, južnega sadja domala nima. Nastane sedaj za Nemčijo vprašanje, kako uredi predvsem pomanjkanje mlekarskih izdelkov in masti.

Pred meseci je vlada izdala odredbo, po kateri naj služijo prehrani v prvi vrsti rastlinski izdelki. Nemško ljudstvo naj porabi več krompirja, domače zelenjave, posnetega mleka, sladkorja in marmelade, naj jè več rib, ovčjega in zajčjega mesa, naj

se pa izoži pri uporabi masti, sirovega masla, slanine, olja, govejega in telečjega mesa ter uvožene zelenjave. Izdelali so letni jedilni list, ki navaja, kaka hrana je v posameznih mesecih posebno poceni in narodnemu gospodarstvu v prid. Temu jedilnemu listu so se prilagodili vsi gostilničarji in restavraterji in nudijo njihove kuhinje gostom samo jedila, ki so v posameznih mesecih za trg najprimernejša.

Ta poizkus nemške vlade — več kot poizkus ter namere ne smemo imenovati — je zanimiv in hkrati sila drzen. Saj je znano, da ni nič težjega, kakor pa ljudstvu predpisovati, kaj in koliko naj jè in kako naj se hrani. Ob nekotiki disciplini nemškega ljudstva in previdni gospodarski politiki vlade Nemčija lahko beleži uspeh, ki je ne samo finančnega, marveč tudi visokega moralnega pomena.

Kar skuša na zahodu doseči cela država 60 milijonov, to se v malem dogaja pri nas domala na vsaki kmetiji, ki se lahko ponaša z razumnim in razsodnim gospodarjem. Že splošne gospodarske prilike same in vrhutega pa previdna gospodarstva taktika navajata družine, da izožujejo nakup iz trgovine ter se zadovoljuje z domačim pridelkom. Čim najmanj izdatkov! tako se glasi gospodarska parola pametnih kmetov in družinskih očetov. Seve tirja ta parola mnoge žrtve. Treba se je odreči mnogi udobnosti, se navaditi na bolj preprosto in bolj domačo hrano, treba je posvetiti pažnjo gospodarskim panogam, ki smo jih doslej docela zanemarjali, v mnogo delo je treba položiti več skrbi in več truda — a kdor vse to zmore, si je lahko gotov, da bo prebredel te in če treba še hujše čase in rešil svoj dom in svojo družino v novo dobo.

Naj bi zanimivi gospodarski poizkus, ki ga vidimo v Nemčiji, našel prav mnogo posnemalcev med nami in tako utrdil gospodarski fundament naših domov!

A. K.

DOMAČE NOVICE

Naša „špraha“.

K prireditvi „Heimatkreis-a“ v Škofičah.

„Naša špraha je Weltšpraha,“ te besede je izgovoril neki nezavedni, a vendar pristni slovenski sin matere Primorke-Slovenke. Izgovoril jih ni z namenom, da bi dal naši slovenski besedi in svoji materni govoricu čast, ampak je hotel s tem naš in tudi svoj materni jezik kolikor mogoče grdo sramotiti. Toda fant se ni zavedal, da je dosegel ravno nasprotno. Kajti s svojimi besedami je vzbudil v nas zavednih Slovenceh nek ponos na našo slovensko govornico. Iz ust enega izmed naših nezavednih bratov je bila izgovorjena beseda o časti, veličini in lepoti našega jezika. Da, dragi naš brat po krvi in jeziku, a zapeljan od onih, ki pijani sovraštva do vsega slovenskega hujskajo sinove enega rodu in krvi drugega proti drugemu,

PODLISTEK

Benjamin Disraeli:

Vstaja Škenderbegova.

(21. nadaljevanje.)

Ko je nesrečna gospica planila pokonci in prestrašena stopila po svoji sobi, se je zgodilo, da je veter njene obleke ugasnil svetilko. Ker jo je strežajka v tem dnevju ravnokar poslednjikrat obiskala, je bilo malo upanja, da bi jo mogla zopet prižgati.

Nesrečni so v temi vedno še bolj nesrečni. Svetloba je zanje največja tolažnica. In tako je ta mala nesreča zapuščeno Iduno skoro popolnoma prevzela. Ko se je ozirala naokoli in v svoji nesreči vila svoje roke, je svitla proga svetlobe na strani vzbudila njeno pozornost, kar jo je zelo iznenadilo. Stopila je v tej smeri naprej, iztegnila počasi svojo roko in opazila, da svetloba prihaja skozi razpoko v okviru enega velikih zrcal, ki so bili uloženi v steno. In ko je pritisnila na okvir, je na svoje začudenje čutila, da se je začel premikati. Previdno je svojo roko le polagoma odtegovala in tako zmanjšala hitrost, ki jo je povzročilo pero. Ko je zrcalo odstranila, je videla majhno okno pred seboj. Iduna je prijela za ročaj in brez velike težave odprla okno.

Vjetnica je veselega srca zrla v svetli mesečini na prosto in krasno pokrajino. Pod njo je rastlo bogato in bujno drevje, pred njo se je razprostirala prostrana, rodovita ravan, obrobjena od temnih, visokih gora, na svitem jasnem nebu pa se je svetil prvi lunin krajec, srečo obetajoče znamenje moslemanskih napadovalcev.

Iduna je radostno zrla na to pokrajino, potem pa je odšla od okna in si z rokami zakrila svoje oči, ki toliko časa niso gledale svetlobe. Morebiti so jo tudi navdale nenavadne misli. Kajti naenkrat je zagrabila število prtov, ki so ležali na enem izmed stolov, ter jih zvezala skukaj; nato je z največjim naporom primaknila k oknu težko posteljo, pritrčila nanjo tako narejeno vrvo, drugi konec pa je vrgla skozi okno. In vrla Hunjadova hči se je priporočila usmiljenju Svete Device in splezala po prteni vrvi na spodaj ležeči vrt.

Ustavila se je, da se oddahne in uživa svojo svobodo. Drzen je bil čin, ki ga je tako pogumno izvršila. Toda nevarnost se je sedaj šele začela. Spoznala je, da je splezala na zadnjem delu gradu navzdol. Boječe se je plazila dalje. Spomnila se je, da so se nahajala majhna vrata v zidovju, ki je obdajalo grad. Dospela je do vrat. Bila so seveda zastražena. Edin stražnik pa je ležal blizu vrat, poleg njega pa je ležala prazna kupica in izpraznjen vinski meh.

Vzpričo tega ji ni bilo težko splaziti se mimo njega in do vrat. Odprla jih je brez najmanjšega truda in dospela na prosto.

Sedaj je bila v resnici svobodna. Urno je hitela preko širne planjave. Nadejala se je, da pride do kakega mesta ali vasi predno opazijo njen beg, in tako je hitela skoro tri ure neprestano naprej, ne da bi se ustavila. Dospela je do krasnega oljkinega gaja, ki se je razprostiral široko po ravnini. In pot je držala skozi ta lepi oljkin gaj. Hodila je dalje in ko je prišla nekako miljo daleč, je prišla do odprte zelenice sredi gaja. Sredi trate se je vzdigovalo lepo starodavno poslopje iz belega mramorja in blizu njega je žuborel studenec. Bilo je skoro

polnoči. Iduna je bila že vturjena in se je vsedla na stopnjice pri studencu. In ko je tukaj premišljevala kaj vse je doživela, je začula v gozdu neko šumenje; prestrašena je skočila pokonci in se skrila za nekim drevesom.

In ko je utripajočega srca stala tamkaj, se je z nasprotni strani približal studencu možak. Stopil je na stopnico studenca in se pogledal v vodo, kakor da bi hotel piti; mesto tega pa je izvlekel svoj scimeter in ga sunil trikrat v vodo in glasno zaklical: „Škender-beg!“ Ko je Iduna čula to ime, je stopila gnana od neke nepremagljive sile izza svojega skrivališča; vendar je naenkrat na ves glas zakričala, ko je spoznala obraz princa Mohameda!

„O, noč slave!“ vzklikne princ in stopi k njej. „Ali v resnici zopet vidim krasno Iduno? To je v istini resničen čar!“

„Proč! Proč!“ je zavpila Iduna prestrašena in skušala ubežati.

„Držal je svojo besedo, ta zviti zdravnik, boljše kakor sem pričakoval!“ je dejal Mohamed in jo prijel.

„Prav kakor zaslužiš!“ je zaklical mogočen glas. Iz gozda je planil vitek junak in hitel proti Turku.

„Tukaj sem, da izpolnim svojo obljubo, princ Mohamed!“ zakliče tujec in potegne svoj meč.

„Škender-beg!“ vzklikne princ.

„Midva sva že nekoč videla, princ. Narediva sedaj tako, da se bodeva zadnjikrat videla.“

„Nesramni, peklenski izdajalec!“ je vzkliknil Mohamed; „ali v resnici misliš, da bom onečastil svoj meč s krvjo svojega obeglega sužnja? Ne! Prišel sem semkaj, da te kaznujem; ne morem se pa tako ponižati, da bi bil jaz sam tvoj kaznovalec. Straže naprej! Zgrabite ga! Primate obadva!“

čuj, kakšno resnico si nam povedal. Naš jezik je svetovni jezik! Si bral dunajsko „Reichspost“, citirano tudi v našem listu? Naš sicer mali slovenski narod je član velike slovanske družine. Do 300 milijonov šteje naša slovanska družina in že davno pred teboj je pel naš pesnik: Največ sveta sliši otrokom Slave. Zato se naš jezik s pravico lahko imenuje svetovni jezik. Zato nam tvoje besede niso pognale rdečice v obraz, marveč so se nam zaiskrile oči v ponosu, da smo slovenske matere sinovi. Četudi od mnogih zasmehovani, vendar nobeden ne more preko nas, celo ne slavnostni govornik prireditve „Heimatkreis-a“. Pa še dalje! Od istega gospoda so bile izgovorjene tudi tele besede, namenjene nemški javnosti: „Če pridete kedaj v naše kraje ob Vrbskem jezeru in vas bojo stare ženice pozdravljale z „Dobro jutro!“ ali „Dobro den!“ ne vstrašite se. To je pač tako pri starih ljudeh navada.“ In hotel je reči naprej: mladi rod pa je ves drugačen in vas bo pozdravljaj z nemškimi pozdravi. Dragi naš brat po krvi in jeziku! Ob tem smo se spomnili tvoje matere, rojene v strmih tolminskih hribih. S svojimi brati in sestrami je prišla med nas. Sprejeli smo jo kot sestro, saj je prinesla s seboj slovensko, našo govorico in z nami govorila naš domači jezik. Ta slovenska mati je nosila v svojem srcu ljubezen, da je dala sinu življenje, ga ljubila in negovala z ljubeznijo slovenske matere in mu dajala prve življenske nauke v slovenski besedi. Sinko pa je raste, padel v roke ljudem, ki so mu iztrgali ljubezen do matere in materne besede iz srca, se odtujil svojemu narodu in svoji materi tako, da je svojo mater, ki pozdravlja tujca s slovenskim pozdravom, imenoval staro ženico. — „Mati, glej, tvoj sin!“ ko.

Zvezni kancler v Burgenlandu. Minuli teden je posetil kancler dr. Schuschnigg Gradiščansko, koder mu je priredilo tamošnje prebivalstvo navdušene spejeme. Obiskal je tudi nekatera hrvaška sela, kjer so se mu predstavili voditelji burgenlandskih Hrvatov ter mu izrazili svojo lojalnost. V velikem govoru v Eisenstadtu je med drugim omenil tudi vprašanje avstrijskih narodnih manjšin ter izjavil dobesedno: „V Avstriji hočemo vse storiti, da uredimo vzorno manjšinsko zaščito. Hočemo, da se počutijo narodne manjšine, ki bivajo v Avstriji, pri nas doma. S tem hočemo dati vsem drugim državam, koder bivajo nemške manjšine, vzgled, kako naj ravna s svojimi manjšinami.“ — Hrvati so voditelja svoje in naše države pozdravljali z viharnimi živijo-klici. Med ondodnimi Nemci, ki so avstrijskega kanclerja istotako veselo pozdravljali, očitno ni bilo prenapetežev po vzorcu naših Kordeschev in Taurerjev, ki bi v itak nemški državi demonstrirali svoje germanstvo.

Primorski Slovenci in Hrvati po sporazumu. Dodatna pogodba med Jugoslavijo in Italijo, tičočna se jugoslovanske manjšine v Primorju, predvideva — kot smo že kratko poročali — sledeče kulturne svoboščine: zasebni slovenski in hrvaški pouk, uporabo slovenščine in hrvaščine v cerkvenem bogoslužju, izdejanje manjšinskih knjig in časopisov ter kulturna društva in nepolitična zborovanja. Mednarodna javnost je sedaj pozorna, ali in kako bo Italija prevzete obveznosti izvedla. Zaenkrat se doznava, da ponehjuje napetost med italijanskimi oblastmi in manjšino. Petje slovenskih in hrvaških pesmi na prostem dovoljujejo, tudi glede rabe manjšinskega jezika v cerkvah in domačega petja pri bogoslužju so ponekod že dovoljene nekatere olajšave. Pričakuje se, da bo vlada v doglednem času odredila olajšave v prilog manjšini tudi na ostalem področju kulturnega življenja Hrvatov in Slovencev.

Med Nemci v Kočevju. Ljubljanski „Slovenec“ prinaša iz Kočevja med drugimi sledečo notico: V neko kočevsko vas se je priselil Slovenec. Ker je Slovenec, mu vsa vas odreka vodo. V neki drugi vasi je zavedna slovenska družina, čeprav nekoliko boječa; noben Kočevjar ji ne gre orat niti za denar, tako da je prisiljena iskati si orača v 1 uro oddaljeni slovenski vasi. V neki vasi živita mož in žena, on Nemeč, ona nemško vzgojena Slovenka. Ena hči je poročena v 4 ure oddaljenem slovenskem kraju s Slovincem. A hči je nemškega duha ter svoje otroke, če le more, pošlje k svojim starišem v kočevsko vas z izrecnim namenom, da se nauče nemščine...

Opasen pojav. Iz naših dolin se je v zadnjem času izselilo precej kmečkih fantov in deklet v Nemčijo, kjer bodo udinjani kot delavci na velikih pruskih kmetijah. Izgleda, da so agenti za izseljevanje posvetili našim dolinam posebno pozornost,

ker dosega število izseljencev domala petsto. Mladini, ki si želi zaslužka in gmotnega obstanka, ni zameriti, da išče kruha v tujini, a kdo bo prevzel jamstvo za ohranitev njene npravnosti in vernosti v protestantovski Prusiji, kdo skrbel za to, da se ne bo vračala v domovino notranje odtujena? Domovinske organizacije, ki ste vzele domovinsko misel v zakup, kje ste!?

Z 22. majem se znižajo vozne cene na avstrijskih železnicah. Prezident zveznih železnic Stokinger je napovedal, da se znižajo v prometu do 50 km vozne cene na polovico dosedanjih in sicer potom znižanih returnnih vozonic, veljavnih od vsake postaje za dobo treh dni. Nedeljske returnne vozovnice se dovolijo tudi za razdalje pod 14 km in sicer za polovično dosedanjo ceno ter bodo veljavne od polnoči na soboto do polnoči na torek. Poleg drugih izboljšav bodo uvedene nagrade za posebno uljudne železničarje.

Od nekod. Nekdo je iz prozornih razlogov dal pobudo, naj se sredi naše vasi postavi spomenik v koroških bojih padlim vojakom. Pri tem mu je bilo bolj na tem, da zabije med ljudstvo klin nesloge in razdora, kakor pa da počasti spomin padlih žrtev. Za svojo namero je pridobil nekaj somišljenikov. In sedaj zbirajo in pobirajo. — Mi pa se vprašujemo, ali niso vsaj junaki, padli na obeh straneh koroške fronte, vredni svetega, večnega miru. Kaj pravite vi?

Izpod Košute. (Zell—Sele.) V nedeljo 11. t. m. se je vršilo pri Mažeju zborovanje kmetov, na katerem je govoril inž. Liebscher in sicer v domači, slovenski govorici. Uvodno je poudaril važnost živinoreje za naše kraje. Kmetje tarnajo, kako težko prodajo svojo živino in kako nizke cene dobivajo zanj, premalo pa posvečajo pažnjo kakovosti svoje živine. V Selah peša živinoreja, ker manjka dobrih bikov. Govornik je nadalje opozarjal, naj so kmetje previdni pri davčnih predpisih in naj se v vseh kočljivih zadevah obračajo na kmetijsko zbornico za nasvete in v slučajih potrebe vlagajo pravočasno prizive na davčno oblast. Razmere v lesni industriji se boljšajo, ker je sklenila Avstrija z Nemčijo trgovinsko pogodbo, katere ugodnosti bodo morda deležni tudi Korošci. Vsem, ki se bavijo s prodajo lesa v inozemstvo, pa je svetoval, naj se obračajo na takozvano „Holzausfuhrgeossenschaft“, ki je prideljena kmetijski zbornici. Glede zadružništva je govornik poudarjal njihovo važnost, ker varujejo kmeta previsoke zadolžitve. Kupovanje na dolg v trgovinah je zavedlo že mnoge kmeta v stisko. V splošnem gospodarskem pregledu je govornik še omenil, da je Koroška izmed vseh avstrijskih dežel najbolj zadolžena. V deželi je pod prisilnim nadzorstvom toliko posestev, kakor pa skupno v vseh ostalih deželah. Letno je do 700 eksekucij, kar je za gospodarski napredek pogubonosno. — Zanimivemu govoru je sledil živahen razgovor. Med drugim so kmetje predlagali, naj bi se podpre potrebnim kmetom izplačevala podpora pravočasno, dokler je še kaka rešitev mogoča. Lepo uspelo zborovanje je zaključil krajevni kmetijski vodja s topljo zahvalo g. govorniku.

Iz doline Bele. (Lobnik—Lobnik.) V pondeljek 12. t. m. smo doživeli redko cerkveno slovesnost dveh porok. Mladi posestnik spodnje Tavčmanove kmetije, Jurij Pasterk, je vodil pred oltar brhko Peručevo Katico. Janez Kuhar, pd. Kastrun v Kapli, pa si je izvolil za življensko družico Rigelnikovo Malko iz Lepene. Naš č. dušni pastir so mlada para nagovorili pred poročno sv. mašo ter jima predočili v globokih besedah svetost zakona in družine. Med sv. mašo je pel zbor lobniških fantov. Sledila je pri Kolarju ženitovanjska pojedina s prisrčnimi častitkami, petjem in veselim vriskanjem. Po starem običaju so nato svatje izmaknili ženinoma in starešinama nevesti in stari teti, katere so okradeni morali drago odkupiti. Mladim družinam lobniške soseščine obilo sreče in blagoslova!

Izpred Obirja. (Zell—Sele.) Sredi aprila smo imeli v fari stanovske dneve za žene in dekleta, mesec prej pa za može in fante. Udeležba je bila vsakokrat nepričakovano obilna. Dušnim pastirjem je za duhovno prenovo hvaležna vsa fara. — V pondeljek 12. t. m. je umrla v celovski bolnici na zastrupljenju krvi 23letna Lenka Mak, pd. Križnikova v Homelišah. Rajna se je zastrupila ob porodu. Starši so hudo prizadeti, ker jim je sedaj nemila smrt ugrabila že sedem otrok. Z Lenko so izgubili ob svojem življenskem večeru svojo edino oporo. Pokojnici so pokopali v Homelišah. N. p. v m. — Iz naših vrst je bela žena pobrala še drugo žrtev. Bil je to rentnik Valentin Kelih, pd. Vrbnik pri Cerkvi. Zapušča štiri odrastle otroke, katerih

eden je kraljev nadgozdar v Beogradu. Ranjkemu večni mir, zaostalim naše sočutje.

Köttmannsdorf—Kotmara ves. V velikem tednu je naša fara imela sv. misijon. Misijonarja sta bila iz reda lazaristov. Za Nemce so bile določene posebne pridige in je bil odrejen ozir nanje tudi pri običajnih molitvah. Dočim je bila cerkev pri slovenskih pridigah vedno polna, je došlo k nemškim kvečjemu 20 oseb. Ko pa je duhovnik molil nemške molitve, so prisotni vsi odgovarjali v slovenskem jeziku. — Uvedli so tudi pri nas tečaj za tirolske in solnograške plesce. Tečaj vodi učitelj Cherne. Svoje vaje ima mladina večinoma v nedeljskih dopoldnevih. To ljudem nikakor ni povšeči. Zgodilo se je namreč že, da je mladina plesala v gostilni, medtem ko je bila v cerkvi sv. maša in pridiga. Korajžnejši izmed gospodarjev so zahtevali, naj poseže vmes oblast in reši čast krščanske države. — Na Ročici je umrl posestnik pd. Rac. Bil je zvest sin svojega naroda in se je z veseljem udeleževal narodnega življenja. N. p. v m.

To in ono. Na nedavnem 2. sestanku koroških županov je dež. svetnik in referent za občine Schuschnigg med drugim opozoril, da morajo biti občinski odborniki člani fronte ali stan. organizacij. — Generalni vikar kn. šk. ordinariata prelat Schmutzer je dosegel svoje 70. leto in bil deležen prisrčnih čestitk. — Dravski most pri Kamnu je vsled poprav zaprt do 8. majnika. — V Št. Rupertu pri Celovcu je bila umorjena 32letna Elizabeta Urschey. Morilca cigana Weissa so prijeli. — Na cesti med Lipo in Rožekom je zavezil kolesar Florijan Kopeinig iz Wernberga v nek avto in obležal smrtno poškodovan. — Na Čajni so prijeli orožniki nevarnega večkratnega vlomilca Adolfa Kanalca z Zilske Bistrice. — Pri Vratih je povozila lokomotiva 21letnega Avgusta Rotha iz Podkloštra. — V Ludvigshafenu v Nemčiji je umrl posestnik in mlinar Ignac Hobel, rodod iz Št. Primoža v Podjuni. — Pogorelo je gospodarsko poslopje posestnice Schluderman v Lasinjah pri Tinjah. — V Beogradu je izročil svoje poverilnice avstrijski poslanik dr. Wimmer. — 39letni delavec pri regulaciji Zile Pavl Wernitznig iz Loč pri Brdu si je iz obupa izbral strašno smrt: s 40 kg dinamita je pognal smodnišnico, v kateri se je nahajal, in sebe v zrak.

NAŠA PROSVETA

Stanovska država in naša vas.

V zadnjem članku „Naše prosvete“ smo nakazali tri fronte naše vasi, ki odgovarjajo velikim frontam v svetu. Kot v velikem svetu, imamo tudi v malem svetu naše vasi ljudi sile in nasilja, ljudi prevratnosti in revolucionarstva in še ljudstvo, ki skuša živeti iz živega, resničnega krščanstva. Danes pojdimo korak naprej! Kljub temu, da se vsa Evropa krščanska, imajo v njenem zboru fašistične in komunizmu naklonjene države mogočno besedo, glasovi resničnega krščanstva so v velikem zboru sila redki in tihi. Še več! Le preradi prihajajo krščanski možje v velikem svetu prepozno — tako je bilo v Nemčiji, tako v Španiji, tako v Franciji in še mnogokod drugod. Morda so bili prebojazljivi, morda preneodločni, ob času so jih vsekar zamenili možje z fašističnim ali komunističnim znakom.

Naša država naj bo po ustavi krščanska in stanovska. To se pravi, da so njeni voditelji razumeli čas in njegove zahteve. Ali bo postala krščanska in stanovska, to pa zavisi od krščanskih mož v deželah in vaseh. Boj krščanstva z materializmom s tem, da je na čelu države Dollfuss ali Schuschnigg, še ni kančan, marveč šele začet. **Nadaljevati ga morajo krščanski možje v deželah in v vaseh.** Vsaka vas ima voliti in se odločiti ali za usodo Nemčije, Španije ali krščanske Avstrije. **To zahteva od krščanskih mož vsake vasi odločnosti, brezpogojnosti, vztrajnosti in borbivosti.** Gledanje od strani, kako bo pri nas v naši vasi s krščansko državo, je malo, bore malo. Ob nedelavnosti in bojazljivosti krščanskih mož se nikdo ne sme čuditi, če s krščansko državo ne gre naprej.

Ne zamudite trenutka, velja parola tudi v bodoče. **Ljudstvo krščanske sredine mora danes nositi kos javnega bremena, mora zase tirjati voditeljstvo in učiteljstvo na vasi. Vztrajno in neumorno mora v vsem javnem življenju brezpogojno in odločno zastopati načelo krščanske ljubezni in pravičnosti proti načelu nasilja in temnega revolucionarstva.** Če tega ne bo storilo, se morajo

zamajati stebri krščanske vasi in s tem krščanske države. Gorje vasi in njenemu ljudstvu, če je njegovo krščanstvo obnemoglo!

Zakaj slovenski pouk? (Iz okolice Celovca—Klagenfurt.) Ne daleč proč od Celovca so uvedli za mladino slovenski pouk. Došel je orožnik in hotel voditelje slovenskega tečaja prestrašiti. Korajžni fantje pa so se za pravico svojega jezika postavili kot moške. Pa pravi orožnik: Zakaj slovenski pouk, to je vendar nepotrebno delo? Fantje so mu odgovorili: Zato da se otroci naučijo v maternem jeziku brati in pisati. Orožnik: Saj to ni potrebno! Odgovor fantov: Kdor pozna nemško kulturo, mu je dobro, a kdor pozna še slovensko, mu je še boljše, ker more na ta način dobrine dveh kultur obračati v svoj prid. Končno je vsak materni jezik vreden ljubezni in spoštovanja. Ljubiti pa more človek samo to, kar tudi pozna. Ker nam šola tega poznanja ne privoščiči, si ga pač dajemo sami. Orožnik: Kaj, materni jezik, saj je vendar že čas, da se na to enkrat pozabi, ko živimo v Avstriji in Avstrija je nemška. Odgovor je bil: Dobro, to dejstvo priznamo tudi mi, a obenem mislimo, da je Avstrija koroškimi Slovencem lahko pravična. In na ta odgovor odvrne orožnik: Zaradi mene imejte, kar hočete, samo da je v skladu s postavo. — Objavljamo ta razgovor in dodajamo, da bomo zahtevali svoje pravice tudi mi dotlej, dokler bodo Nemci in njihove manjšine tirjali svoje pravice.

Podjunčani, gospodarji, pozor! V nedeljo 25. t. m. je ob pol 3. uri pop. pri Šercerju v Šmihelu gospodarsko zborovanje, na katerem govorijo mil. kanonik msgr. V. Podgorc, posl. K. Mikl, g. Anton Gril in živinozdravnik dr. Sienčnik o gospodarskih vprašanjih. Zborovanje je gospodarjem splošno dostopno, po govorih sledi prost razgovor.

St. Ruprecht bei Völkermarkt—St. Rupert pri Velikovu. V nedeljo 25. t. m. zaključijo gospodinj-ska šola č. sester svoj pouk z izbrano prireditvijo. Nastopijo dekleta v pesmi in prizoru, nato pa igrajo Škocijanarji igro „Z lastovkami“ in postavijo svoje fante-pevce. Začetek ob 3. uri. Vabljeni vsa okolica!

Občni zbori društev v nedeljo 25. t. m. Društvo „Edinost“ v Škofjehi ima ob 3. uri pop. v svojem domu občni zbor s petjem, tamburanjem, poročili in govorom. — Društvo „Gorjanci“ v Kotmarjeh ima svoj občni zbor ob 3. uri pop. pri Šmonu v Št. Kandalfu s poročili, petjem in govorom preč. župnika Starca. — Izobr. društvo v Št. Tomažu pri Celovcu ima pop. ob 3. uri v svojem domu ob cerkvi občni zbor s petjem, govorom in poročili.

Naša trdnjava „Bilka“. (Ludmannsdorf—Bilčovs.) Minulo nedeljo je imelo naše društvo svoj redni občni zbor. Miklavževa dvorana se je napolnila, kot ob velikih prireditvah. Dokaz, kolik ugled uživa izobraževalno društvo v Bilčovsu! Sledeči spored je že po svojih točkah nakazal pestrost društvenega delovanja. Moškemu zboru je sledil mešani in dekliški pevski zbor, vmes so svirali na svojih lepih inštrumentih mladi bilčovski tamburaši, nato je sledilo poslovno poročilo, iz katerega je bilo posneti vsestranost društvenega področja od mladinske šole preko gospodinjkega tečaja in preko par splošno-izobraževalnih tečajev pa do lepo uspelih oderskih prireditev doma in pri sosedih. Ob tako silnem razmahu „Bilke“ je bilo laiko govoriti zvezinemu govorniku o društvenih vzorih in ciljih. Dejal je govornik ob koncu: „Vi v Bilčovsu ste vedno šli korak naprej pred drugimi v pogledu narodne vzajemnosti in zavednosti. Naj bo Vaše društvo po globini in vsestranosti prosvetnega dela tudi v bodoče vzor ostalim našim društvom!“ V mehkih domačih besedah je nato g. Ogris Janko, vzgledni voditelj bilčovskega narodnega življenja, pozval stariše, naj tudi zana-prej in še v večji meri zaupajo svojo mladino organizaciji, ki je danes ponos občine in fare, in naj jo še sami tudi v bodoče podpirajo s svojo žrtvijo. Zbor je zaključila melodija fantov-tamburašev.

IZOBRAŽ. DRUŠTVO V ŠT. JAKOBU V ROŽU. Miklova Zala.

Na našem odru priredimo v nedeljo 25. aprila ob 3. uri ta zgodovinski kos našega Roža in ga ponovimo v nedeljo 2. maja in na Vnebohod ob isti uri.

41 Društveni odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

Tudi pri nas je tako!

V „Sadjarju in vrtnarju“ beremo tožbo nekega sadjarja v Sloveniji o zanemarjenem sadju in zanikernih sadjarjih. Posnemamo nekatere vrstice:

„Leto za letom se priporoča na vseh koncih in krajih ter priganja po časopisju, na predavanjih in tečajih gospodarje, naj ne zanemarjajo svojih sadovnikov. Pri fari prebira občinski sluga razglase o čiščenju drevja, moške pa se zaničljivo smejejo, češ kaj nas bodo učili delati, ko pa poznajo samo zaprašene akte v pisarnah. Le tistih, ki berejo strokovne knjige ali liste, se včasih kaj prime.

Ko skopni sneg, gre vse, staro in mlado, korajžno na delo. Toda kam? Na polje k oranju, saditvi krompirja, koruze in nešteto družega. Naši sadovnjaki pa žalostno samevajo, spomlad za spomladjo, ker manjka smisla in časa za to najlepšo panogo našega gospodarstva. Veje, ki jih je odčesnil sneg, visijo vse leto po drevju, dokler ne odgnijejo in ne odpadejo same. V mah zavito drevje obdrži tudi med letom svojo sivo suknjo, da varuje razne škodljivce pred pekočimi sončnimi žarki. Če bi prišel kak kitajski strokovnjak in videl te kosmiče, ki visijo po naših starih češpljah, bi mislil brčkone na konzerviran sneg.

Lani sem našel v gozdu več lepih sadnih divjakov, ki sem jih kar na mestu počepil in dal sosedom. Zraven je raslo par krmežljivih pokvek, na katerih so že desetletja gnezdili gozdni ptiči. Na stara leta se jih je usmilil moj sosed in jih presadil v svoj sadovnjak ter se hudomušno muzal, češ, jaz pa ne kupujem pomehkuženega, v drevesnicah vzgojenega sadja za drag denar, katerega moram škropiti in okopavati, marveč vsadim že kar odrastlo drevo in si pripravim še prekljo za jesensko spravlanje letine. Da se le ni varal!

Sami si delamo škodo, ko puščamo mlada počepljena drevesa, da raste vse križem krašem. Škodo si delamo, če puščamo ogromna zemljišča, ki čakajo pridnih rok, da bi tod nasadile sadno drevje in črpala zaklade iz zemlje. Velika ovira za uspešno sadjarstvo je tudi razkasanost zemljišč. Ob dobri volji med sosedbi se z medsebojno zamenjavo lahko dosegli ugodni uspehi. S. J.

Hrana teleta, namenjenega mesarju. Sesajoče tele navadno hranimo do zakola s celim mlekom. Kakor hitro dobi tele drugo hrano, postane meso manjvredno. Vendar je pitanje teleta z mlekom drago in se izplača le tedaj, če točno vemo za prirastek žive teže telet ter primerjamo ceno živih ali zaklanih telet s ceno mleka. Za prirastek enega kilograma porabi tele povprečno deset litrov mleka dnevno. Navadno kaže krmiti tele s tolikšno množino mleka, da se pravilno razvija in ga najpozneje, ko je štiri tedne staro, odprodamo mesarju. Prihranjeno mleko je navadno več vredno, nego dosežena cena za dobro spitano tele.

Pridelujmo lečo! Leča je domala izginila z naših njiv, četudi tvori tečno zdravo hranilo. Glede zemlje je izbirčna in ne uspeva na težki zemlji. Prijajo ji pa peščene, apnene, lapornate zemlje. Suša in toplota ji ugajata, mraz in moča ji škodujeta. Najbolj uspeva leča po okopavinah, toda slaba tudi ni po žitu. Najboljša pa je po krompirju, ki očisti zemljo plevela. Najboljše gnojilo je zanjo apno, hlevski gnoj ji škoduje, umetna gnojila pa ji niso neobhodno potrebna. Na mernik posetve posejemo 10 do 15 kg semena. Pozneje zadostuje, da jo dvakrat oplevemo in okopavamo. Ko del stročja porjavi, je čas žetve. Nekaj dni jo nato sušimo na polju. Na mernik posetve pridemo 80 do 150 kg zrnja in do 200 kg slame, ki je zelo tečna za živino.

Več rac! Ne časopisnih, marveč onih ptičev, ki žrejo, kar nam preostane ali odpade na krmi in hrani. Koklji lahko podtaknemo do 10 jajc. Ko so piščanci stari dva dni, jim ponudimo nekoliko mleka s starim kruhom, sparjenim pšenom i. dr. V drugem tednu dobivajo mehko krmo, sestoječo iz otrobi, zdroba, zmletih kosti, mlade trave, solate atd. Zacimljen, skuhan oves jim izborno tekne. Pozneje dobivajo krompir, senene rože in tudi že žita, ob katerem vidno rastejo. Pri racah je važna predvsem voda, brez katere je krma odveč. Race pitamo najbolje s koruzo, po dveh tednih že se običajno naleže obilna mast. Ta pri nas vse pre-

malo udomačena perutnina vrže gospodinj ob malem trudu lepe denarje in za praznike dobro pečenko.

Regrat je solata prve spomladi. Zdravilen je, ker čisti kri, zdravi boleznijeter, vranice, želodca in čreves. Če ni prestar, je okusna solata. Njegova grenkoba vpliva ugodno na prebavila. Regrat bi se dal gojiti tudi na vrtu, ker poznamo posebne vrtnne sorte. V marcu in aprilu sejemo lansko, v maju in juniju letošnje seme. Zahteva rodovitno zemljo, ne sme pa biti sveže zagojena. Najboljše je v jeseni prekopano zemljišče. Mlad regrat ima na trgu dobro ceno, najde pa seve tudi v domačem gospodinjstvu dobro uporabo. Po tratah rastoči regrat pa je hud plevel, ki sčasoma zaduši vso travo, ako ga vztrajno ne zatiramo.

Z lastovkami prihaja vigred, to vemo. Ne vemo pa dovolj ceniti koristi, katero nam nudijo mali krilati pomočniki. Hlevi, koder gnezdijo lastovke, so prosti nadležnega mrčesja, živina ima v takih hlevih večji mir. So gospodarji, ki skušajo na vsak način privabiti lastavice, da gnezdijo ob njihovih domovih. Kako postopajo? Ker lastovke nerade gradijo nova gnezdeca, prilepijo gospodarji stara gnezda na prostore, kamor jih želijo. Uspeh ne izostane, v prihodnji vigredi že žvrgolijo v njih mali pomočniki.

Beljaški trg minulega tedna: Krompir 16—20 g, karfijol 1.00, česen 80—1.20, rdeče zelje 60, belo 50—60, kislo zelje 60, hren 2.40—3.00, peteršilj 80 do 1.40, rdeča pesa 50, solata v glavicah 1.00, špinata 80—1.00, čebula 35—50, izluščen bob 50—70, izluščen grah 70, leča 80, posušene hruške 90 do 1.20, češplji 80—1.20, orehi 1.00, sirovo maslo 3.60, čajno 4.00, telečje meso 1.80—4.60, svinjsko 2.60 do 3.00, prekajeno 3.00—3.80, race in gosi 3.20, jajca 10, strd 4.00—4.80 S za kg.

Listnica uredništva. A. Lihpolje. Hvala za poročilo, na podlagi katerega smo uvedli korake, da oblast ukine ponovne slične izgredne proti duhovnikom in zavednim rojakom. — **J. M.** Poslano sprejeli in smo Vam za pozornost hvaležni. Primerno priobčimo. — **F. P.** Potrpi za teden ali dva, da končnoveljavno razčistimo Vašo zadevo. — **I. J.** O zadevi, katero opisuješ, smo pisali že v zadnji številki. Morda drugič o drugem. — **L. Č.** Ne štedi s papirjem in piši samo na eni strani! Zdrav! — **G. k. š.** Brez točnega podpisa ni nič. Česa se bojiš? — **Št. P.** Smo ustregli po želji. — **J. O.** Poslali na navedeni naslov. Ne boj se, tudi slepomišenja z narodno nezavednostjo bo enkrat konec! — **M. Z.** Slične razvedeljive podatke o porastu udov-Mohorjanov sprejemajo tudi od drugod. Torej vendar gre ob nekotiki dobri volji. — **Našim dopisnikom.** Dopisov, sprejetih od pondeljka opoldne ali pozneje, vsled tehničnih ovir ne moremo priobčiti v številki istega tedna. — **Našim bralcem.** Blagovolite pogoste neprijetne tiskovne pogreške oproščati, ker pač gredo na račun nam nedosegljivega tiskarskega škrata.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

HRANILNICE IN POSOJILNICE NA KOSTANJAH
registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo dne 25. aprila 1937 ob 3. uri popoldne v združni pisarni na Kostanjah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1936.
3. Poročilo načelstva.
4. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri občni zbor ni sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor na istem kraju in z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov.

K obilni udeležbi vabi vse združnike

40

Načelstvo.

Čevljarski šivalni stroj, zelo dobro ohranjen, se po ugodni ceni proda. Pojasnila daje občinski urad v Žvabeku, p. Bleiburg.